

جلسات سنتی قرآن کریم در حرم مطهر رضوی گسترش می یابد

سرپرست اداره دارالقرآن حرم مطهر رضوی از گسترش جلسات

سنتی قرآن کریم در این بارگاه منور خبر داد.

محمد مقومی در گفت وگو با خبرنگار آستان نیوز با اشاره به تأکیدات تولیت معزز آستان قدس رضوی بر این موضوع، اظهار کرد: برنامه‌های متنوع قرآنی در مسجد جامع گوهرشاد و ایوان

در حرم

خداوند بسیار مشتاق توبه و بازگشت

بنندگان خود است نگرانی که در جامعه ما فراوان دیده می‌شود ناامیدی جوانان از رحمت الهی است. بسیاری از جوانان وقتی به دلیل وسوسه‌های

نکته‌ها

حجت الاسلام والمسلمین حسینی قمی

نگاهی به شواهد تاریخی درباره پیشینه محافل قرائت قرآن کریم در حرم مطهر رضوی

هر صبح و شام در آستانه مقدسه قرآن تلاوت نمایند

برنامه‌های دیگری مانند سخنرانی و شعرسرایی برقرار بوده و همچنین شرح احادیث انجام می‌شده است. اشعار و احادیثی که بعدها منشآت خواجه نصیر طوسی و مداحی دوازده امام جای آن را گرفت.

دارالحفاظ، رواقی برای حفظ حرم مطهر

دیگر خبری که از قرن نهم می‌تواند در خصوص سنت تلاوت قرآن در حرم مطهر رضوی ذکر کرد، وجود رواق دارالحفاظ در حرم مطهر است. رواقی که گفته می‌شود به دست گوهرشاد بیگم در اوایل قرن نهم هجری ساخته شده و نامش را از حفاظ قرآن کریم حرم مطهر دارد. گفته می‌شود وجود این رواق و نامش نشان دهنده این است که مراسمی اینجبینی در عهد تیموریان و حتی در قرن هشتم نیز مرسوم بوده و به همین دلیل مکانی ویژه برای آن ساخته و تدارک دیده‌اند. دیگر شاهد و سند ماجرا نشان مصدروی حافظ مسجد جامع گوهرشاد است که سلطان حسین میرزای یاقربا به نام خواجه حافظ حسینعلی (که از حافظان و قاریان بزرگ آن دوره خوراسان بوده) صادر کرده است و به موجب این حکم، اورباست حفاظ بیت‌المغفره و مسجد جامع گوهرشاد را عهده‌دار شده است. برای فهم بیشتر از این سنت باید در تاریخ جلوتر بیااییم تا به عهد صفوی برسیم. در این دوره به خاطر وقف‌نامه‌هایی که عواید آن به این مراسم اختصاص یافته و همچنین اسنادی که در زمینه مواجب حفاظ و شرح هزینه برگزاری مراسم وجود دارد می‌توان به اصطلاحات مربوط به این مراسم رسید. اصطلاحاتی مانند صدرالحفاظ، حافظ، سلطان القراء و صدر القراء که به جایگاه و اهمیت حافظان قرآن و این مراسم در عهد صفوی اشاره دارد. گفته می‌شود حفاظ در عهد صفوی زیر نظر خادم‌باشی و همچنین سرکشیک که متولی این مراسم بود، خدمت می‌کردند. براساس این وقف‌نامه‌ها حفاظ در دودسته «حفاظ بالاسرمبارک» و «حفاظ حرم مطهر» زیر نظر مسئولان به تلاوت قرآن و ادعیه می‌پرداختند. شرح این وقف‌نامه‌ها مفصل است و در مجالی دیگر به آن خواهیم پرداخت.

نیازهای عبادی و زیارتی آن‌ها نیز اندیشه می‌شده است. اما در این مورد تا قرن نهم هجری سندی در دست نیست و نخستین و قدیمی‌ترین خبر در این خصوص متعلق به برگزاری آیین قرائت قرآن در حرم مطهر به گزارش فضل‌الله روزبهان خنجی است که در شرح سفر زیارتی محمد خان شیبانی به مشهد، در وصف مراسم قرائت قرآن حفاظ نوشته است: «...و اشارت علیه سانح شد که حفاظ در بیرون قبه قرائت قرآن نمایند و فرمودند مکره است در پایین قبر قرآن خوانند و تأکید نمودند که «... باید بعد از این، حفاظ مرقد مقدس رضوی در بیرون قبه تلاوت نمایند؛ به رعایت ادب اقرب است». سپس مولانا حافظ جامی، غزلی ترکی در هشت بیت در منقبت امام رضا(ع) با رخصت همایونی قرائت کرد و آن گاه حدیثی قدسی به اسناد مسلسل، به روایت حضرت رضا(ع) قرائت و ترجمه شد و همگان فیض بردند». با مرور این شرح به جزئیات مهمی در خصوص مراسم قرائت در حرم مطهر رضوی می‌رسیم. نخست اینکه مراسمی اینچنینی دارای سابقه بوده و در پایین پای حضرت اجرا می‌شده و پس از این زمان به مکانی دیگری منتقل شده‌است. جز این می‌توان درباره تشریفات مراسم نتایجی گرفت، مانند اینکه در پایان تلاوت قرآن،

است. به نوشته مؤلف عیون اخبارالرضا(ع)، در قرن چهارم هجری زائران در کنار مرقد امام رضا(ع) قرآن تلاوت می‌کردند. ابن بابویه با واسطه از ابوعلی محمد بن معاذ و به نقل از ابوعمر و محمد بن عبدالله حاکم نوغان می‌نویسد: «مسافری از ری که نامه‌ای از بعضی سلاطین حمیر برای نصر بن احمد امیر بخارا داشت، به زیارت حرم آمده، شب را در حرم به سر برد و بعد از نماز شروع به خواندن قرآن کرد». قرآن‌های موجود در موزه آستان قدس رضوی با قدمت هزارساله خود شاهی دیگر بر این ماجرا هستند. قدیمی‌ترین قرآن وقفی به شماره ۳۰۰۴ که به خط کوفی بر پوست آهو نوشته شده، متعلق به ابوالقاسم علی بن ناصرالدوله ابی‌الحسن محمد بن ابراهیم سیمجور است که به سال ۳۶۳ وقف شده است. به جز این، دو قرآن دیگر نیز یکی وقف سلطان محمود غزنوی به تاریخ ۳۹۳ قمری و دیگری مربوط به ابوالبرکات که در رمضان ۴۲۱ قمری وقف شده است. غیر از تاریخ، نکته دیگری که در وقف‌نامه این قرآن آمده و از نظر اثبات تلاوت قرآن در این آستان دارای اهمیت است، تصریح به عدم خروج قرآن از حرم است. گفته می‌شود با گسترش این صحن و سرا و رونق مشهدالرضا(ع) به موازات توجه به خدمات رفاهی برای زائران، در خصوص

آزاده خلیلی

پنجشنبه گذشته به رسم دیرینه، جلسات سنتی قرآن کریم در یکی از شبستان‌های مسجد گوهرشاد در قالب برنامه دارالحفاظ آغاز شد. در این جلسه که ساعت ۴ صبح پنجشنبه ۶ اردیبهشت در مسجد گوهرشاد برگزار شد استاد سیدمرتضی سادات فاطمی به عنوان پیشکسوت و صدرالحفاظ آستان قدس رضوی دعوت شد تا استاد این جلسه سنتی قرآنی در حرم مطهر رضوی باشد. قرار زیبایی که بناسبت با حضور سایر اساتید پیشکسوت تکرار شود. به این بهانه مروری بر پیشینه برنامه‌های قرآنی حرم مطهر رضوی داریم. قرائت قرآن در جوار بارگاه علی بن موسی الرضا(ع) سنتی به قدمت این صحن و سراسر است. سنتی که طی قرن‌ها به مرور شکل گرفت و به شکل مراسمی آیینی قدکشید. نشان به این نشان که در دوره صفوی حفاظ حرم مطهر دارای جایگاه ویژه‌ای بودند و واقفان برای پایداری سنت تلاوت در حرم علی بن موسی الرضا(ع) وقف‌های متعدد داشتند. یکی از این وقف‌ها مربوط به خواجه علاءالدین حاجی در عهدشاه طهماسب اول صفوی است که به تاریخ ۹۹۳ قمری وقف و بخشی از درآمد آن صرف تأمین هزینه تلاوت قرآن در حرم مطهر شده تا حفاظ هر صبح و شام در روضه متبرکه، قرآن تلاوت کنند. سنتی دیرین که تا امروز ادامه دارد. کافی است سحرگاه به نیت زیارت به حرم مطهر رفته و پس از عرض ارادت، سری به مسجد گوهرشاد بزنید تا قاریان را نبخشسته به احترام ببینید و نوای ملکوتی قرآن را بشنوید که بر بال‌های ملائک تا آسمان می‌رود.

سنتی که از آغاز بود

قرائت قرآن در اماکن مقدس توصیه پسندیده‌ای است که در مزارات سرزمین‌های اسلامی از آغاز اسلام برقرار بوده است. با شکل‌گیری مشهدالرضا(ع) در قرن سوم هجری و حضور زائران بر گرد مرقد مطهر علی بن موسی الرضا(ع) قرائت قرآن نیز رایج بوده

برش

دارالحفاظ

رواقی برای

حفاظ

حرم مطهر

دیگر خبری که از قرن نهم می‌تواند در خصوص سنت تلاوت قرآن در حرم مطهر رضوی ذکر کرد، وجود رواق دارالحفاظ در حرم مطهر است. رواقی که گفته می‌شود به دست گوهرشاد بیگم در اوایل قرن نهم هجری ساخته شده و نامش را از حفاظ قرآن کریم حرم مطهر دارد. گفته می‌شود وجود این رواق و نامش نشان دهنده این است که مراسمی اینجبینی در عهد تیموریان و حتی در قرن هشتم نیز مرسوم بوده و به همین دلیل مکانی ویژه برای آن ساخته و تدارک دیده‌اند.

باایمان ترین مردم

خوش اخلاق ترین

آنها و

مهرورزترینشان با

خانواده خود است.

موزه‌های رضوی، میراثدار بازوبندهای پهلوانان ایرانی

رقابت‌های کشتی پهلوانی ایران برای شناختن پهلوان ایران، رقابتی ورزشی است که هر ساله برگزار می‌شود و ورزشکاران از سراسر ایران برای دستیابی به بازوبند پهلوانی در آن شرکت می‌کنند.

به گزارش آستان نیوز، عبدالحسین ملک جعفریان، رئیس اداره گنجینه‌های موزه آستان قدس رضوی، گنجینه مدال موزه مرکزی آستان قدس رضوی را مجموعه‌ای معرفی می‌کند که افتخارآفرینی‌های ورزشی و علمی فرزندان ایران زمین در عرصه‌های جهانی زینت‌بخش آن شده است.

وی تصریح کرد: موزه مرکزی آستان قدس رضوی در گنجینه مدال با به نمایش گذاشتن بازوبندهای پهلوانی و همچنین مدال‌ها و کمربندهای قهرمانی اهدایی پهلوانان نامدار این سرزمین، ارزش و اهمیت ویژه‌ای به این ورزش قائل شده است.

ملک جعفریان، بازوبند پهلوانی جهان پهلوان «غلامرضا ختخی» که سه سال متوالی در سال‌های ۱۳۳۶، ۱۳۳۶ و ۱۳۳۷ صاحب بازوبند پهلوانی شد تا به اسطوره‌ای بی‌بدیل در ورزش ایران تبدیل شود را یکی از این افتخارات به نمایش در آمده در این گنجینه عنوان کرد.

وی بازوبند پهلوانی «رضا سوخته‌سرای» که در سال ۱۳۵۴ کسب کرد، بازوبند پهلوان «محمود میران» که توانست در سال‌های ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۶ چهار سال متوالی عنوان پهلوان ایران را بدست آورد و بازوبند «عبدالرضا کاکرگ» که دوسال متوالی (۱۳۸۲ و ۱۳۸۳) توانست افتخار پهلوانی ایران را کسب کند از دیگر افتخارات به نمایش درآمده در گنجینه مدال‌های موزه مرکزی رضوی برشمرد. ملک جعفریان همچنین به بازوبند «جابر صادق‌زاده» در گنجینه مدال‌ها اشاره کرد که تنها کشتی‌گیری است که قهرمانی در سه رشته مختلف کشتی آزاد، پهلوانی و ساحلی را داراست و در سال ۱۳۹۸ با دریافت ششمین بازوبند پهلوانی ایران به عنوان «پهلوان باشی» معرفی شد.

وی اظهار کرد: کمربند طلای مسابقات کشتی قهرمانی جهان و قهرمان المپیک ۲۰۱۶ برزیل حسن یزدانی یکی دیگر از افتخارات این گنجینه است. این ورزشکار یکی از هفت کشتی‌گیر آزادکار ایرانی است که موفق به کسب مدال طلای المپیک شده‌است.

گفتنی است، این گنجینه در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی با مدال‌های اهدایی مرحوم غلامرضا تختی در طبقه همکف موزه مرکزی شکل گرفت، اما با اهدای مدال‌های دیگر توسط ورزشکاران و نخبگان علمی، توسعه این گنجینه بیشتر ضرورت پیدا کرد که در ۸ تیر سال ۱۳۷۸ این گنجینه نیز تخصصی‌تر شد و چیدمان آن تغییر کرد. افتخارال قراوان هموطنان و بازدیدکنندگان خارجی از این گنجینه، مسئولان را بر آن داشت گنجینه‌ای مستقل تشکیل دهند. در سال ۱۳۹۲ گنجینه تخصصی مدال در طبقه دوم موزه مرکزی با نمایش تعداد قابل توجهی مدال، بازوبند، کاپ، تندیس و نشان افتتاح شد.

به جز مدال‌های پهلوانان ایرانی که ذکرشان پیش‌تر آمد، مدال‌های جانبازان سرفراز و قهرمان و حماسه‌سازان میهن اسلامی در ورزش‌های پارالمپیک و جهانی در این مجموعه قرار دارد. بسیاری از این قهرمانان بنا به ارادت قلبی به مضجع شریف امام رضا(ع) (مدال‌ها و جام‌های قهرمانی خود را به موزه آستان قدس رضوی اهدا کرده‌اند، جانبازانی همچون عبدالرضا جوکار، مختار نورافشان، یوسف شه‌ستا و... همچنین می‌توان به جام قهرمانی بیستمین دوره مسابقات قهرمانی تکواندو جهان در سال ۲۰۱۱ م، تندیس گروه دوچرخه‌سواران خلیج فارس تا حریم رضوی شهریور ۱۳۸۵، توپ طلای بهترین بازیکن فوتبال آسیا ۱۹۹۶م، ۲۸ مدال اهدایی علیرضا نصرآزادانی در رشته تکواندو، مدال‌های امیر توکلیان و مجید خدایی در رشته کشتی در این گنجینه اشاره کرد.

